

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Monitor Voortgangrapportage
**Aanpak geldzorgen,
armoede en schulden**

Inhoudsopgave

Inleiding 3

Kerncijfers Aanpak geldzorgen, armoede en schulden 5

Thema - Financiële situatie van jongeren 8

Inleiding 9

Financiële gezondheid onder jongeren 9

Financiële educatie 10

Jongeren en achteraf betalen (Buy now pay later) 11

Sam& partijen en Jeugdeducatiefonds 12

Schoolmaaltijden 12

Jongeren en schulden 13

Armoede in 2024

Raming percentage personen onder de armoede grens (NVMT)

4,7%

Raming percentage kinderen onder de armoede grens

4,9%

Percentage huishoudens met problematische schulden

8,8%

270.297

leerlingen hebben in 2023 een schoolmaaltijd ontvangen

Inleiding

Deze bijlage van de voortgangsrapportage bevat de monitor met cijfers die relevant zijn voor de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden. Deze voortgangsrapportage wordt twee keer per jaar aan de Tweede en Eerste Kamer gezonden. Eén keer per jaar wordt een uitgebreide monitor als bijlage meegestuurd bij de voortgangsrapportage om een volledig beeld te geven van de voortgang op de hoofd- en subdoelstellingen. Een voorbeeld van deze uitgebreide monitor is met de vorige voortgangsrapportage meegestuurd in december 2023. Bij de huidige voortgangsrapportage is een kleinere variant van de monitor bijgevoegd. Deze monitor laat de voortgang op de hoofd-doelstellingen zien en enkele andere relevante cijfers. Daarnaast wordt er gefocust op een specifiek thema. In deze monitor is dit het thema jongeren.

Er zijn enkele zaken relevant om te noemen bij het lezen van deze monitor:

1. Armoededefinities

Het SCP en CBS hanteren verschillende armoededefinities. De lage Inkomensgrens (CBS) en de niet-veel-maar-toereikend-grens (NVMT) (SCP). De lage inkomensgrens neemt het inkomen als uitgangspunt voor de armoededefinitie, terwijl de NVMT uitgaat van uitgaven: wat heeft iemand minimaal nodig om rond te komen. De lage inkomensgrens is dus een smallere definitie van inkomen. In deze monitor worden beide definities gebruikt. De hoofddoelstellingen op armoede zijn gebaseerd op de niet-veel-maar-toereikend-grens. Momenteel wordt er door het CBS, het SCP en het Nibud gewerkt aan een gezamenlijke armoededefinitie. In de nieuwe definitie wordt uitgegaan van het inkomensbegrip van het CBS, de voorbeeldbegrotingen van het Nibud en ook van bezittingen van huishoudens en hun vaste lasten voor wonen en energie.

De nieuwe armoededefinitie zal nieuwe uitkomsten opleveren over armoede onder personen en kinderen en over de omvang van hun inkomensstekorten. Het CBS, SC en Nibud berekenen op basis van de nieuwe definitie de armoede-cijfers vanaf 2015, waardoor het mogelijk zal blijven om conclusies te trekken over de reductiedoelstelling op het gebied van (kinder)armoede in de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden.

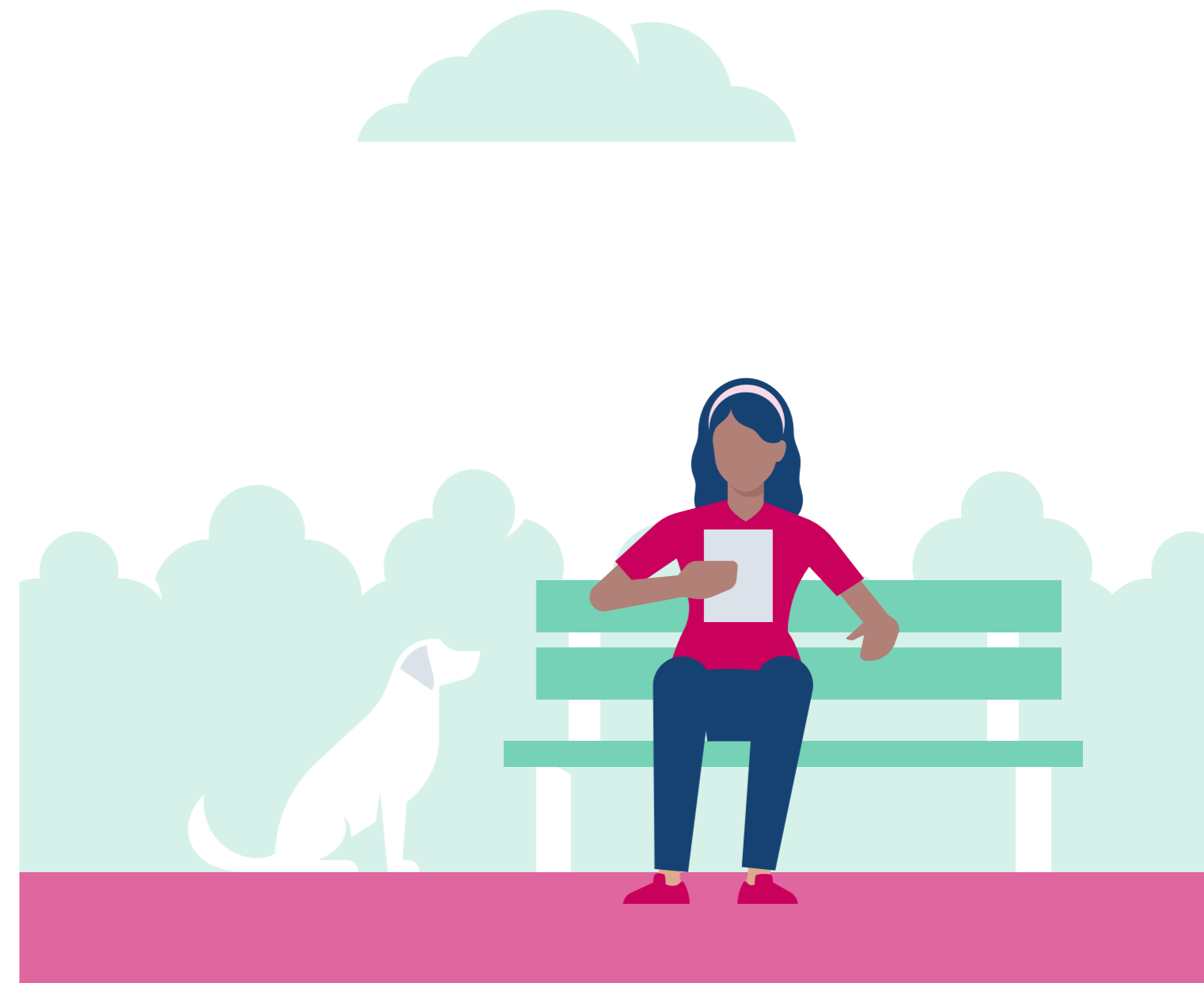
2. Ontbreken gemeentelijke data

Een belangrijk deel van armoedebeleid valt onder de gemeentelijke verantwoordelijkheid. Momenteel is er geen landelijke data beschikbaar over de gemeentelijke minimaregelingen. Dit gedeelte ontbreekt daarom in de monitor en de analyse. Het ministerie van SZW werkt aan een oplossing door middel van het project Datadelen Armoede en Schulden. Het doel van het verbeterde datadelen is enerzijds dat actuele informatie frequent beschikbaar komt voor beleidsmakers en uitvoeringsorganisaties om zo de armoede- en schuldenaanpak effectiever te maken. Anderzijds heeft het project ten doel de administratieve lasten voor gemeenten voor het beschikbaar stellen van armoede- en schuldhulpdata te reduceren.

3. Data over armoede en schulden in Caribisch Nederland

De beschikbare data over armoede en schulden in Caribisch Nederland zijn beperkt. De Commissie sociaal minimum Caribisch Nederland heeft in haar rapport het belang benadrukt van voldoende data, zowel voor de uitvoering van beleid als het ontwerpen en monitoren daarvan. De ministeries van SZW en BZK zijn met betrokken partijen zoals het CBS in gesprek om de gegevenshuishouding in Caribisch Nederland verder te ontwikkelen. Daarnaast verkent SZW momenteel of en hoe de loonaangifteketen in Caribisch Nederland gebruikt kan worden om een polisadministratie te introduceren, waarmee beter inzicht wordt verkregen in de inkomensgegevens in Caribisch Nederland.

Ook ten aanzien van problematische schulden in Caribisch Nederland zijn eerste stappen gezet om beter inzicht te krijgen. Het ministerie van SZW heeft het Nibud gevraagd om de aard en omvang van de schuldenproblematiek te onderzoeken.¹ Het onderzoek ‘Zicht op schulden in Caribisch Nederland’ laat zien dat de informatie over schulden in Caribisch Nederland slechts zeer beperkt beschikbaar is. Kort samengevat draagt het Nibud een aantal aanbevelingen aan om informatie over betalingsachterstanden en schulden structureel inzichtelijk te maken. We gaan in gesprek met partners zoals het CBS om daar een vervolg aan te geven. Daarnaast bezie ik samen met het Nibud op wat voor wijze het Nibud, net zoals in Europees Nederland, een duurzame rol in Caribisch Nederland kan krijgen. Het Nibud heeft als onafhankelijk kennis- en adviescentrum berekeningen voor de Commissie sociaal minimum Caribisch Nederland gemaakt. Net als voor de Commissie sociaal minimum Europees Nederland heeft het Nibud voor deze commissie minimumvoorbeeldbegrotingen gemaakt die laten zien hoeveel een huishouden in Caribisch Nederland nodig heeft voor de uitgaven die je moet doen om rond te komen en mee te kunnen doen in de samenleving.

¹ Bijlage bij Kamerstukken II, 2023/24, 36410-IV nr. 43.

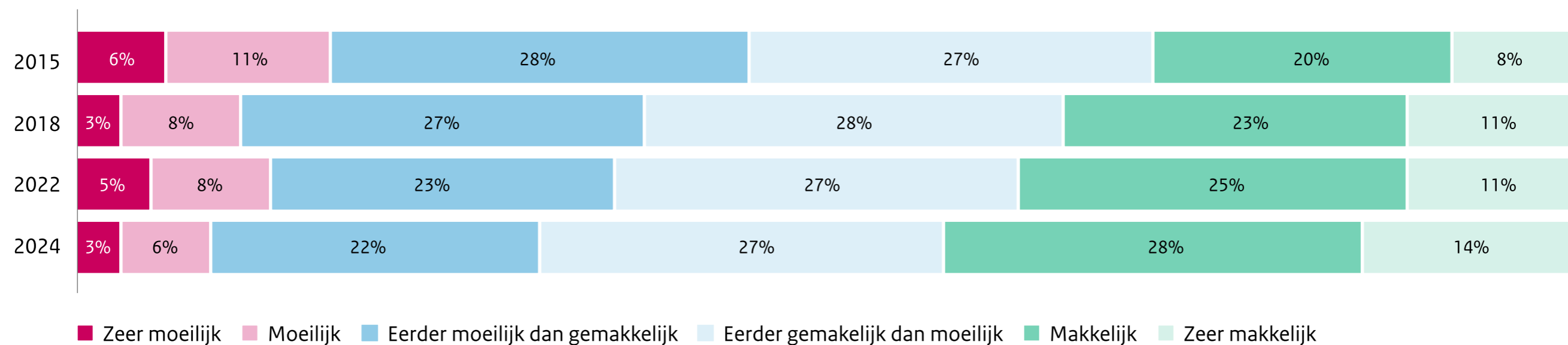
Kerncijfers Aanpak geldzorgen, armoede en schulden

In deze monitor worden een aantal kerncijfers weergegeven die belangrijk zijn voor de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden. De cijfers gaan over geldzorgen onder de Nederlandse bevolking, de voortgang op de drie hoofddoelstellingen en cijfers die betrekking hebben op de wettelijke schuldsaneringstrajecten (Wsnp) en de minnelijke schuldregelingstrajecten (Msnp).

A. Geldzorgen

Op het gebied van geldzorgen is geen doelstelling geformuleerd binnen de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden. Om toch inzicht te geven in geldzorgen in Nederland is een grafiek opgenomen uit het meest recente rapport van het Nibud 'Geldzaken in de praktijk'. Deze grafiek toont informatie over het rondkomen van huishoudens in de periode van 2015 tot en met 2024.

Figuur 1: Rondkomen huishoudens vanaf 2015 tot nu

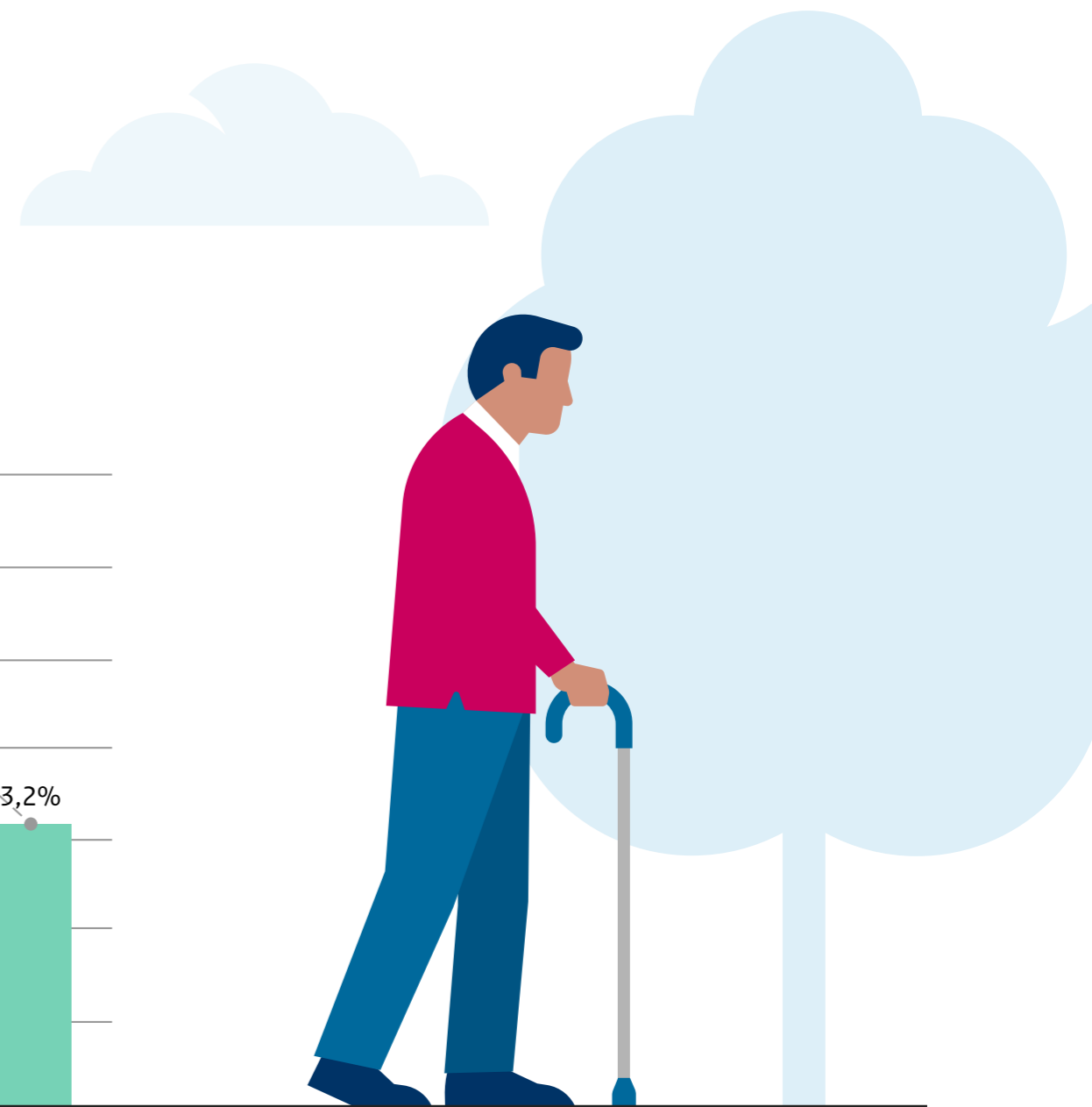
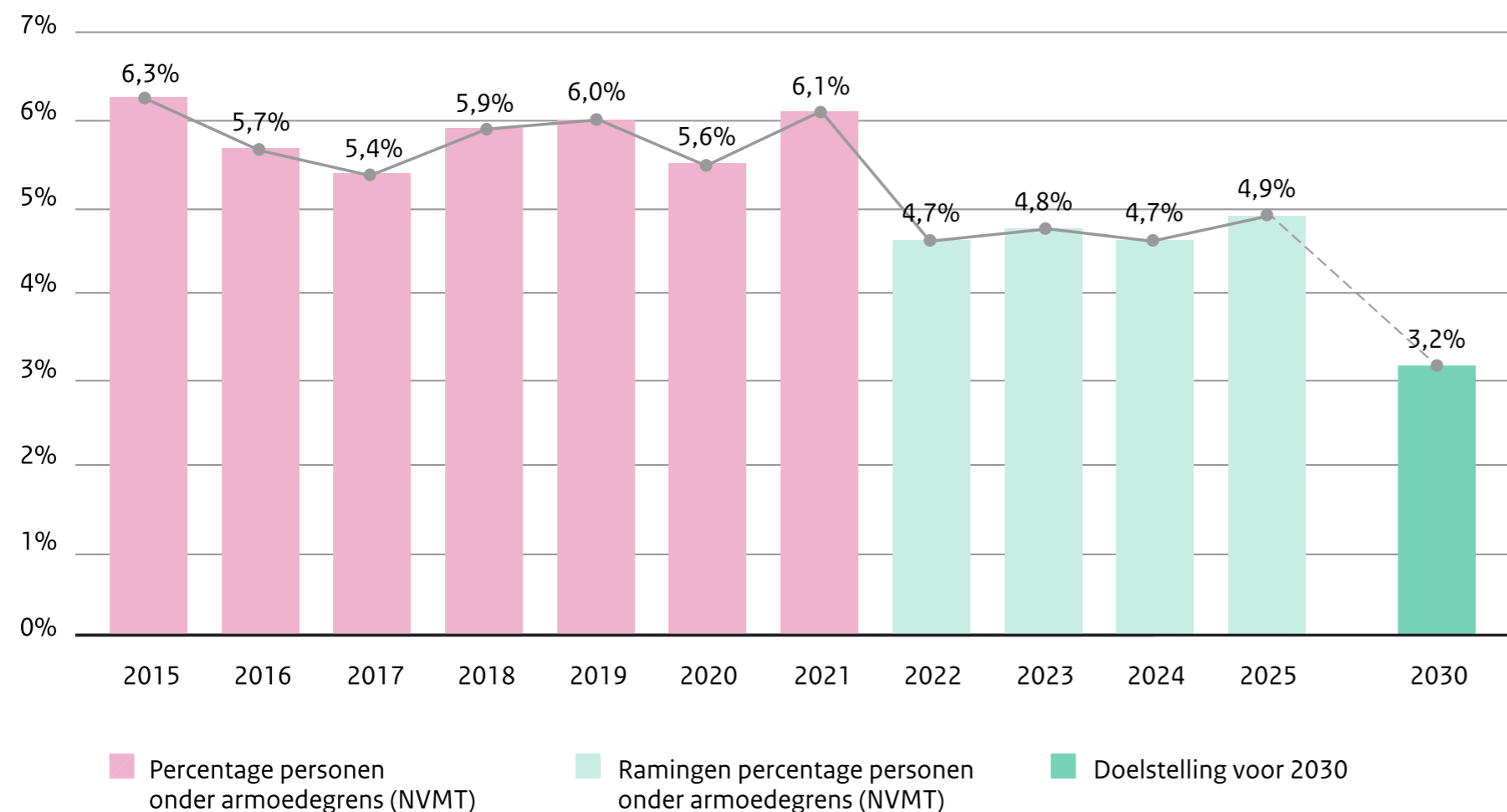

(Bron: Nibud rapport 'Geldzaken in de praktijk')

B. Armoede

De hoofddoelstelling op het gebied van armoede is de halvering van het aantal mensen in armoede in 2030 t.o.v. 2015. Ten opzichte van de vorige monitor is er een update voor de armoededoelstellingen door de nieuw uitgekomen raming van het CPB in februari 2024. Het CPB voorspelt een lichte stijging voor zowel het aantal personen als kinderen dat leeft onder de armoedegrens in 2025, als er geen verdere maatregelen worden genomen. In deze raming is de stijging van het wettelijk minimumloon mee genomen. Echter heeft de stijging geen meerderheid gehaald in de Eerste Kamer.

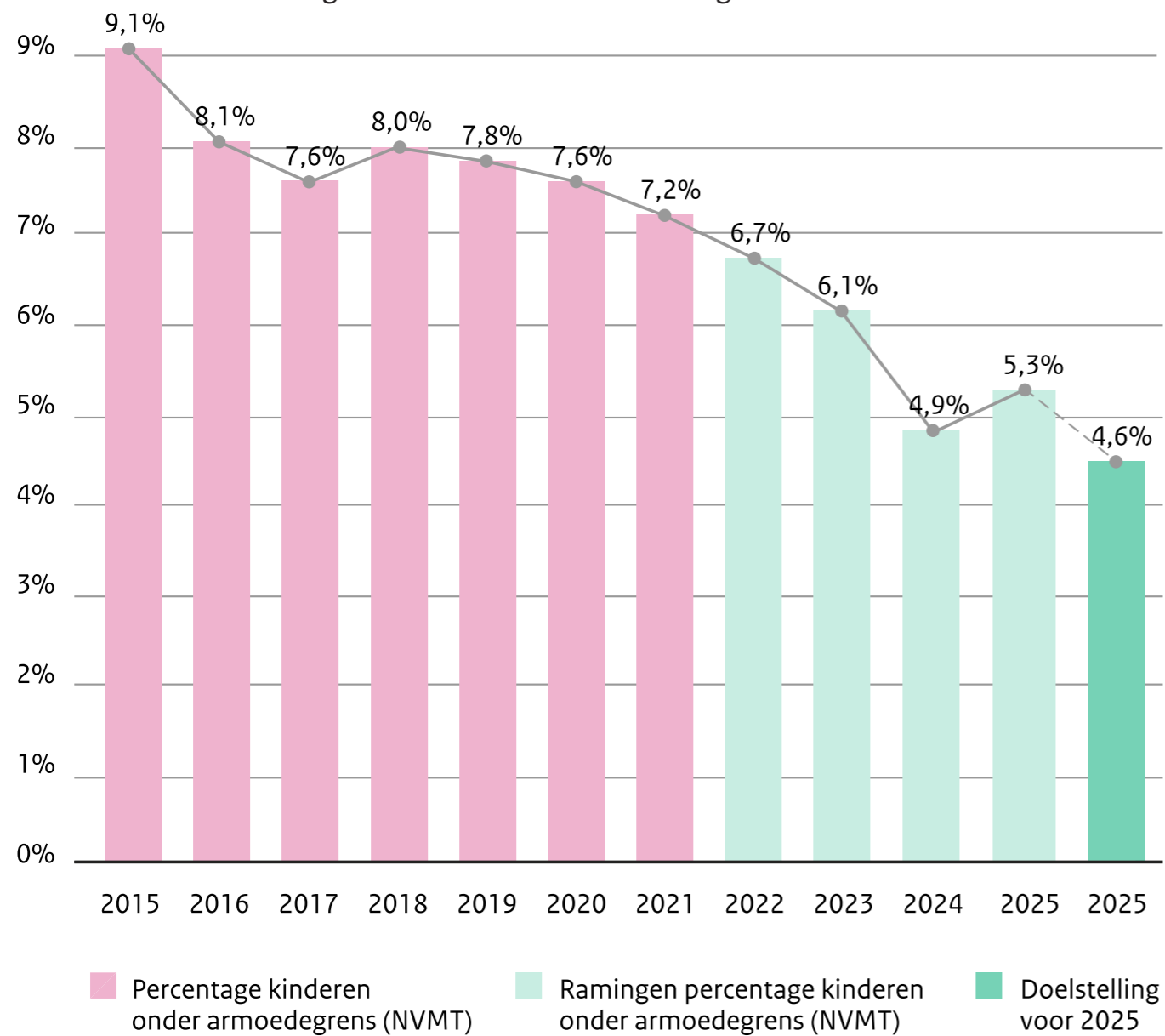
Figuur 2: Hoofddoelstelling armoede

(Bron: CPB Centraal Economisch Plan 2024)

De hoofddoelstelling op het gebied van kinderarmoede is de halvering van het aantal kinderen dat in armoede opgroeit in 2025 t.o.v. 2015.

Figuur 3: Hoofddoelstelling kinderarmoede
Percentage kinderen onder de armoede grens

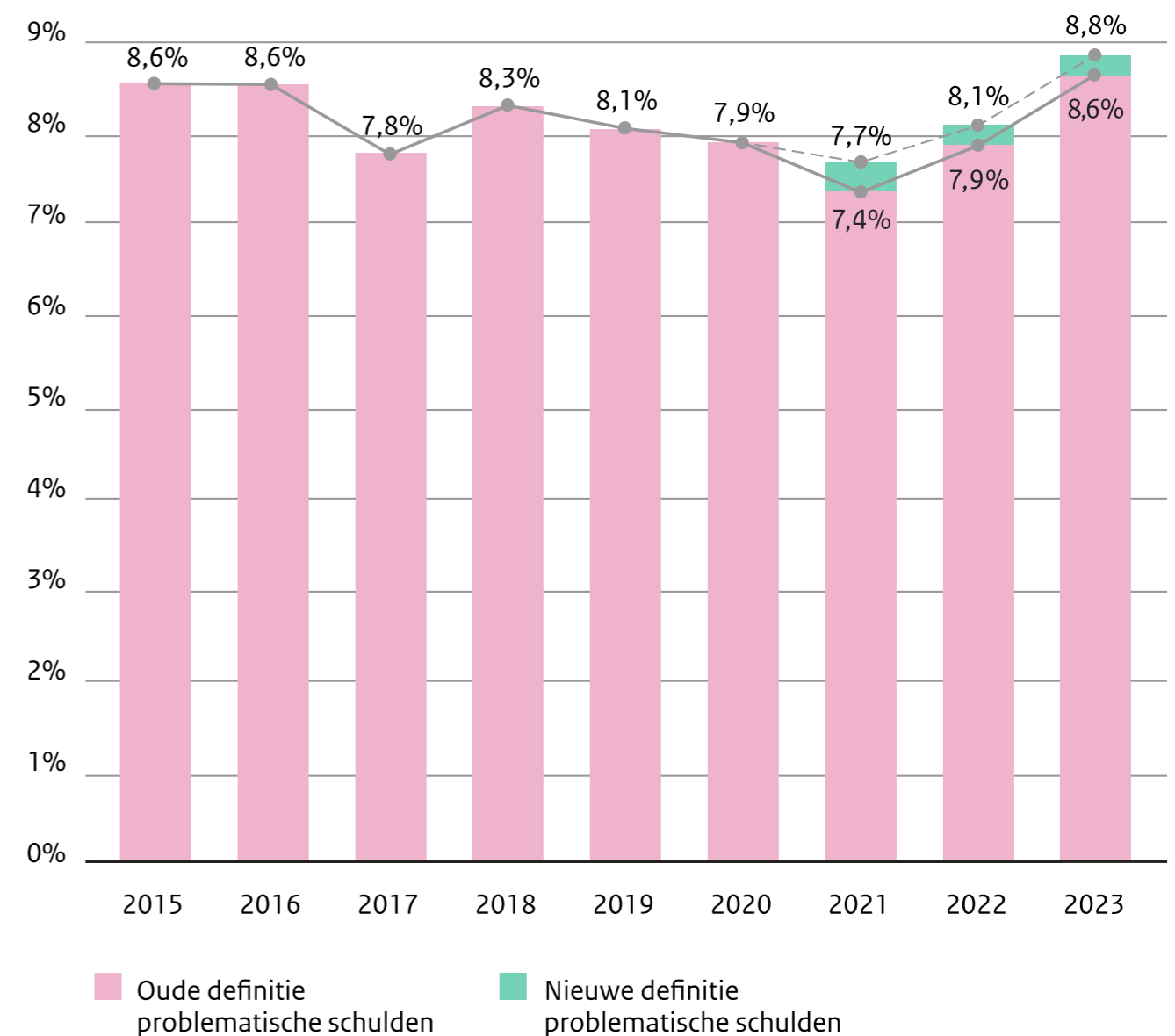

(Bron: CPB Centraal Economisch Plan 2024)

c. Schulden

De hoofddoelstelling op het gebied van schulden is de halvering van het aantal huishoudens met problematische schulden in 2030 t.o.v. 2015. Over de hoofddoelstelling van problematische schulden is geen update beschikbaar sinds de vorige monitor in december 2023. Voor de volledigheid wordt de grafiek over problematische schulden getoond.

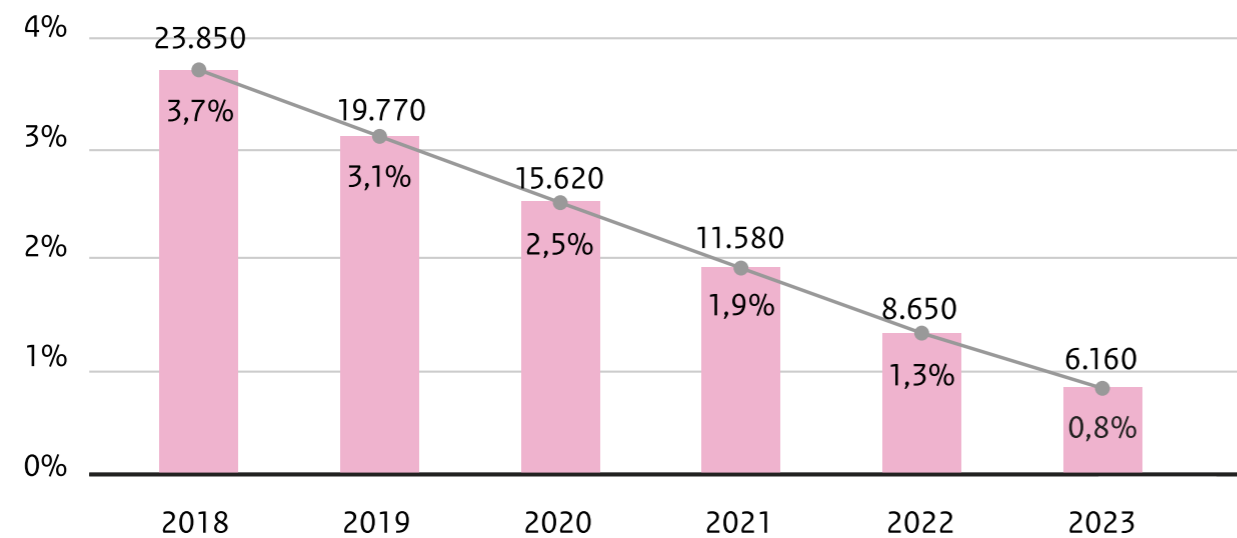
Figuur 4: Hoofddoelstelling problematische schulden
Percentage huishoudens met problematische schulden

(Bron: CBS Schuldenproblematiek in beeld)

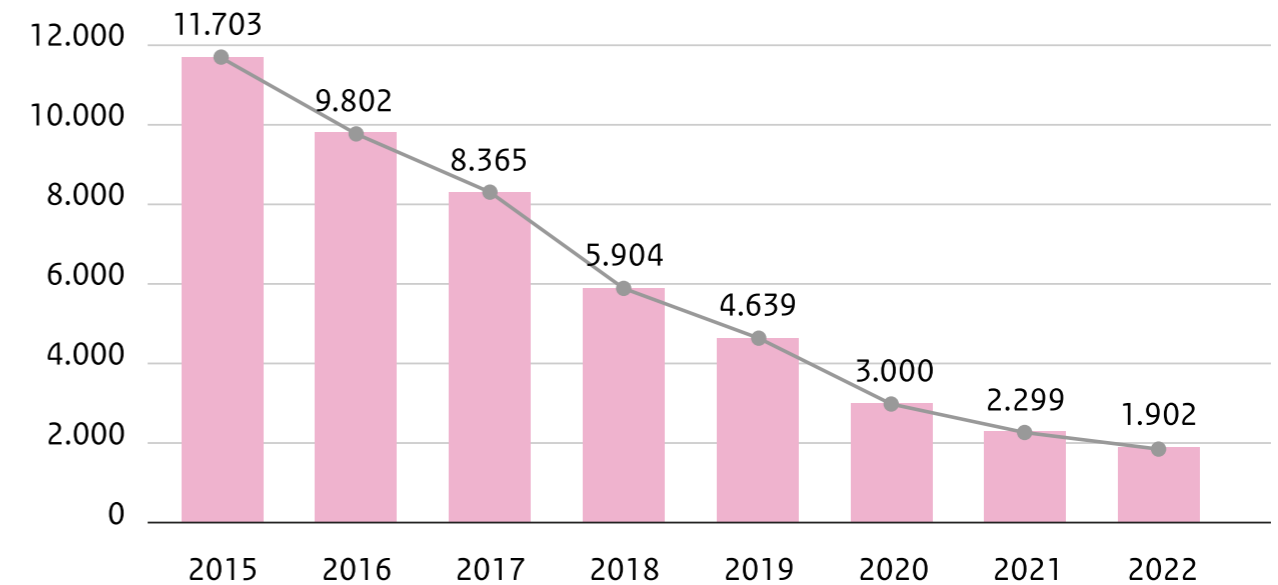
Het CBS neemt een lichte stijging in het aantal huishoudens met problematische schulden waar. Wanneer er gekeken wordt naar de Wsnp- en Msnp-trajecten is er juist een daling te zien. Dit staat in contrast met de stijging van het aantal huishoudens met problematische schulden.

Figuur 5: Aantal huishoudens waar ten minste 1 persoon een Wsnp traject volgt

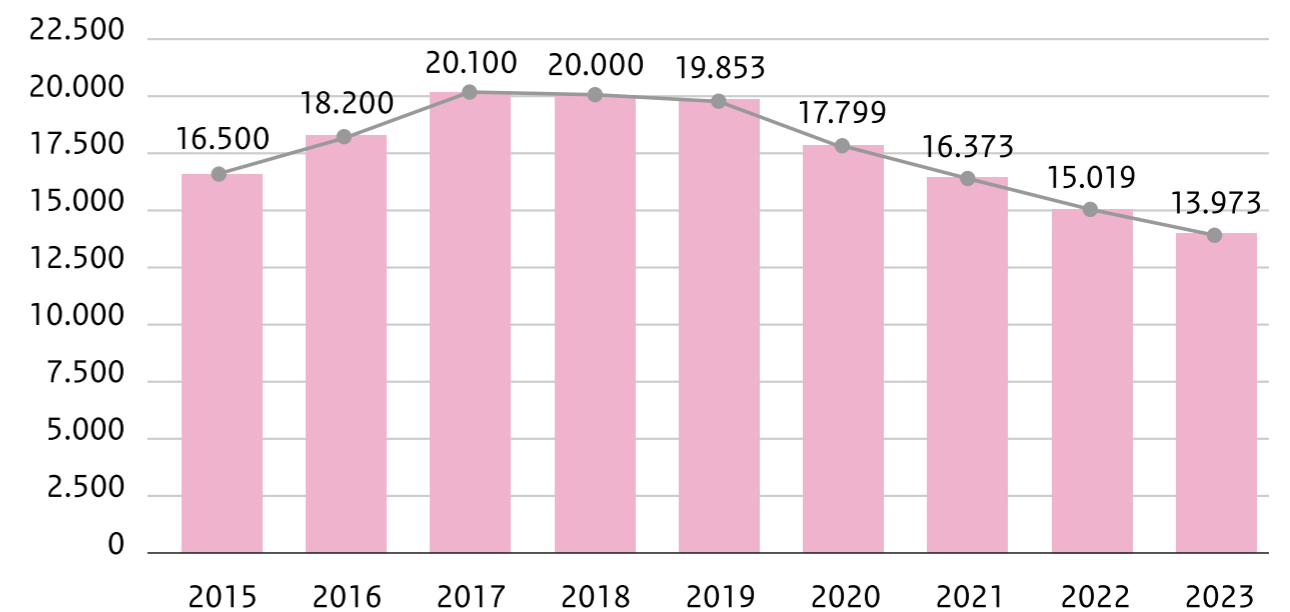
(Bron: CBS Schuldenproblematiek in beeld)

Figuur 6: Instroom personen in Wsnp

(Bron: CBS, Bureau Wsnp, de Raad voor Rechtsbijstand: Wsnp monitor)

Figuur 7: Minnelijke schuldregelingstrajecten²

(Bron: NVVK jaarverslagen)

² In de eerdere jaren werden de aantallen afgerond

Thema

Financiële situatie van jongeren

Inleiding

Een groep die financieel kwetsbaar is en bij wie oververtegenwoordiging van financiële zorgen en problematiek speelt is de groep jongeren. Onder jongeren verstaan we personen van 18 tot ongeveer 30 jaar. Personen in die leeftijdsgroep zijn in een belangrijke fase van hun leven. Het is een fase waarin veel onzekerheid is, ook op het gebied van geld. Daarnaast is het een fase waarin fouten deel uitmaken van het financiële leerproces, maar waar ook het fundament wordt gelegd voor financiële gezondheid.³

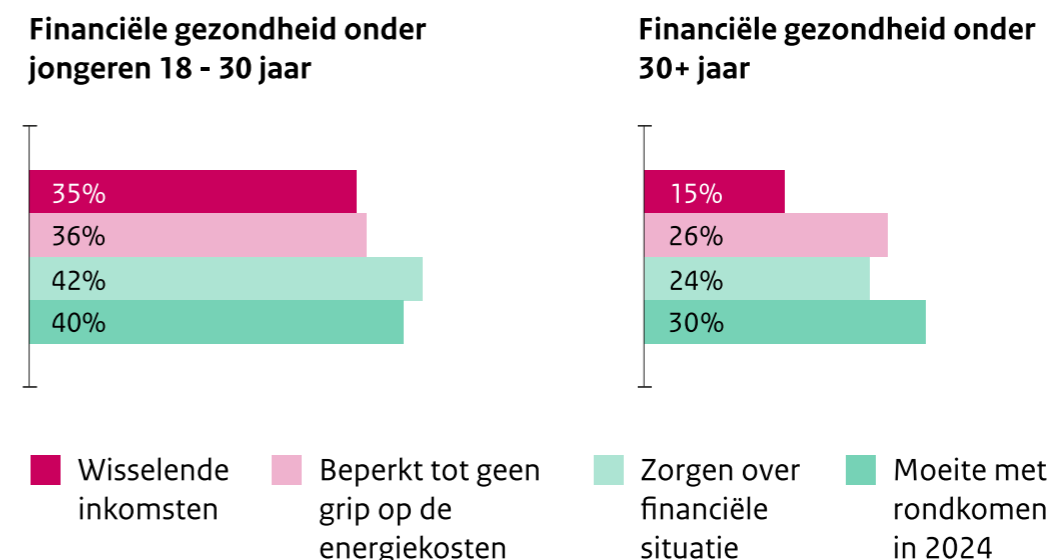
Er zijn verschillende aspecten in de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden die zich richten op jongeren en/of kinderen. Denk bijvoorbeeld aan de subsidie-regeling financiële educatie en de subsidies aan de Sam&-partijen. Jongeren krijgen te maken met verleidingen, zoals de mogelijkheid om achteraf te betalen, en lopen hierbij risico op betalingsachterstanden. Binnen de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden is het beperken van en bescherming tegen de risico's van deze verleidingen daarom een van de maatregelen.

In dit onderdeel van de monitor tonen we verschillende cijfers die een beeld geven over de financiële situatie van jongeren en de maatregelen uit de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden die zich specifiek richten op jongeren.

Financiële gezondheid onder jongeren

Het Nibud heeft op 9 april een onderzoek gepubliceerd over geldzorgen en rondkomen.⁴ Hierin zijn ook jongeren meegenomen. De belangrijkste resultaten over jongeren uit dit onderzoek zijn hieronder uitgelicht. Dezelfde resultaten voor mensen van 30+ zijn getoond als referentie.

Figuur 8: Financiële gezondheid onder jongeren

(Bron: Nibud onderzoek 9 april 2024)

Het Nibud laat zien dat er een duidelijk verschil zichtbaar is in wisselende inkomsten tussen jongeren en personen boven de 30 jaar. Jongeren ervaren minder grip op energiekosten dan personen boven de 30 jaar. Meer jongeren maken zich zorgen over hun financiële situatie. Dit kan komen doordat jongeren ook daadwerkelijk meer moeite hebben met rondkomen, meer gericht zijn op de korte termijn en vaker een instabiel inkomen hebben.⁵

³ [Deloitte-nl-financiele-gezondheid-samen-navigeren-door-onzeker-tijden-full-report \(1\).pdf](#)

⁴ [Rapport Geldzaken in de praktijk \(2024\) - Nibud](#)

⁵ [Jongvolwassene richt zich financieel vooral op de korte termijn - Nibud](#)

Financiële educatie

In 2023 is het eerste tijdvak geopend van de subsidieregeling 'Financiële educatie voor onderwijsinstellingen'. Mbo-instellingen konden een aanvraag indienen van maximaal €400.000 euro om aan de slag te gaan met financiële educatie. De subsidieregeling vergoedt de volgende activiteiten voor mbo-instellingen:

- docenten trainen om financiële educatie in hun onderwijsprogramma te integreren,
- medewerkers aannemen of vrijstellen om financiële educatie een structurele plek te geven binnen de school,
- financiële begeleiding organiseren voor studenten met geldzorgen.

Figuur 9: Spreiding vestigingen van subsidie aanvragen

Plaats aanvrager	Aantal aanvragen	Aantal vestigingen	Subsidiebedrag Verleend
Alkmaar	2	11	€ 681.056
Eindhoven	2	3	€ 284.566
Groningen	2	9	€ 450.075
Rotterdam	2	22	€ 568.054
Amersfoort	1	10	€ 388.110
Amsterdam	1	3	€ 396.480
Den Haag	1	25	€ 357.692
Doetinchem	1	12	€ 386.697
Dordrecht	1	9	€ 400.000
Ede	1	10	€ 399.300
Etten-Leur	1	6	€ 292.170
Helmond	1	1	€ 363.992
Hengelo	1	8	€ 397.318
Houten	1	5	€ 381.040
Leeuwarden	1	6	€ 399.998
Leiden	1	12	€ 400.000
Maastricht	1	12	€ 377.200
Nijmegen	1	5	€ 257.775
's-Hertogenbosch	1	4	€ 398.850
Tilburg	1	2	€ 162.335
Utrecht	1	13	€ 123.750
Vlaardingen	1	5	€ 150.750
Zwolle	1	1	€ 400.000
Totaal	27	194	€ 8.417.158

De eerste en de tweede activiteit zijn verplicht, de derde activiteit is optioneel.

- Totaal aantal verleende subsidies aan MBO: 27
- Totale subsidie verleend: € 8.417.158,-
- 23 van de 27 instellingen hebben subsidie aangevraagd voor financiële begeleiding van studenten met geldzorgen.

Jongeren en achteraf betalen (Buy now pay later)

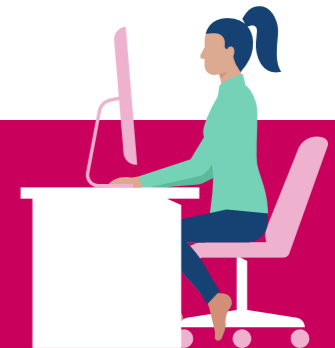
In april 2024 heeft de AFM een nieuw rapport gepubliceerd over BNPL. Hier is specifiek gekeken naar de doelgroep jongeren. Uit dit rapport blijkt onder meer dat in 2023 ongeveer 600.000 BNPL-transacties hebben plaatsgevonden door minderjarigen, ondanks dat jongeren onder de 18 geen gebruik mogen maken van BNPL-betaaldiensten. De belangrijkste resultaten over jongeren staan hier op een rij.

In elke leeftijdsgroep is het totale aantal gebruikers afgenomen. Ondanks deze daling is het gemiddeld aantal transacties in elke leeftijdsgroep toegenomen. Met name in de groep van 18 t/m 24 jaar is het gemiddelde gestegen met 32%, van 5,5 gemiddelde transacties per gebruiker in 2021 naar 7,3 transacties in 2022. Het aantal transacties van de groep 25 t/m 34 jaar was in 2022 gemiddeld 7,6 per gebruiker.

De mensen die het vaakst een betalingstermijn missen zijn tussen de 25 en 34 jaar oud. 25% van deze gebruikersgroep geeft aan minstens 1 betalingstermijn gemist te hebben.

Consumenten onder de 35 jaar hebben vaker te maken met de gevolgen van gemiste betalingstermijnen. Wat opvalt is dat de 2 jongste leeftijdsgroepen (18 t/m 24 jaar en 25 t/m 34 jaar) relatief het vaakst naar voren komen. De BNPL-aanbieders brachten in 2022 bij 13,2% van de gebruikers onder de 25 jaar aanmaningskosten in rekening. Zij droegen 3,9% van deze gebruikersgroep over aan een incassobureau. Bij de groep tussen de 25 en 34 jaar had 14% te maken met aanmaningskosten in 2022 en is 4,7% overgedragen aan een incassobureau.

In 2023 werden er 600.000 BNPL transacties gedaan door minderjarigen

Aantal gemiddelde transacties van 18 t/m 24 jarige per gebruiker in 2022:

7,3

Aantal gemiddelde transacties van 25 t/m 34 jarige per gebruiker in 2022:

7,6

13,2%

van 18 t/m 24 jarige gebruikers kreeg te maken met aanmaningskosten

14%

van 25 t/m 34 jarige gebruikers kreeg te maken met aanmaningskosten

Sam& partijen en Jeugdeducatiefonds

SZW verstrekt structureel subsidie aan de partners van Sam& (samenwerkingsverband van Leergeld Nederland, Jeugdfonds Sport & Cultuur, Nationaal Fonds Kinderhulp en Stichting Jarige Job). Het doel is om de participatie van kinderen in armoede te vergroten. Via het Sam& portaal kunnen ouders en intermediairs aanvragen indienen.

Figuur 10: Aantal bereikte kinderen Sam& partijen

Sam&partij	Bereik 2023	Bereik 2022	Vershil tussen 2023 en 2022
Stichting Leergeld	181.717 kinderen	160.677 kinderen	13%
Stichting Jarige Job	147.240 kinderen	108.990 kinderen	35%
Nationaal Fonds Kinderhulp	130.450 voorzieningen	116.734 voorzieningen	12%
Jeugdfonds Sport & Cultuur	86.279 aanvragen (74.150 voor sport; 12.120 voor cultuur)	77.404 aanvragen	11%

Ook het Jeugdeducatiefonds ontvangt subsidie van het ministerie van SZW. Het JEF zich in om de ontwikkelkansen van kinderen die opgroeien in armoede te vergroten.

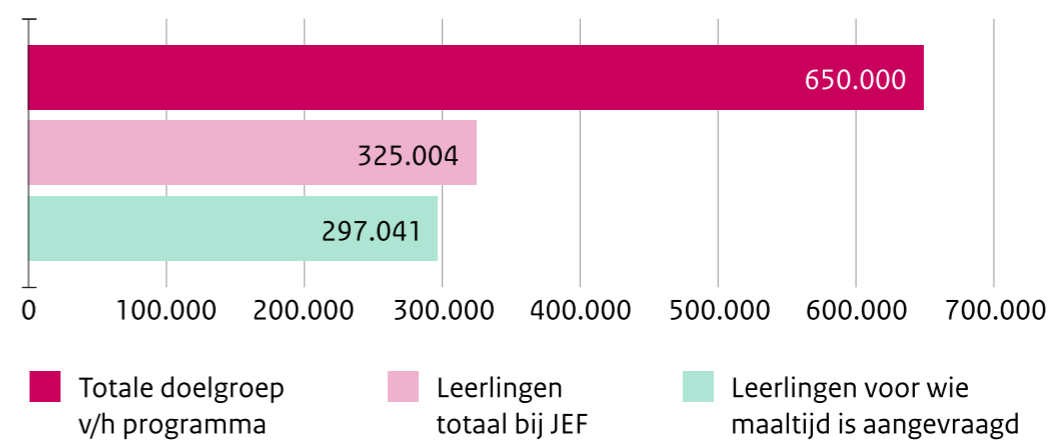
- In het schooljaar 2022-2023 zijn in totaal 515 scholen aangesloten (bij start schooljaar was dat 442 scholen).
- In het boekjaar 2022-2023 zijn 12.638 aanvragen gedaan
- Er is 1.487.311 keer een kind bereikt

Schoolmaaltijden

SZW draagt samen met het ministerie van VWS en het ministerie van OCW bij aan het programma Schoolmaaltijden. Doel van dit programma is dat kinderen niet met lege maag in de klas zitten en energie hebben om de lessen te volgen. Het jeugdeducatiefonds en het Rode Kruis voeren het programma uit.

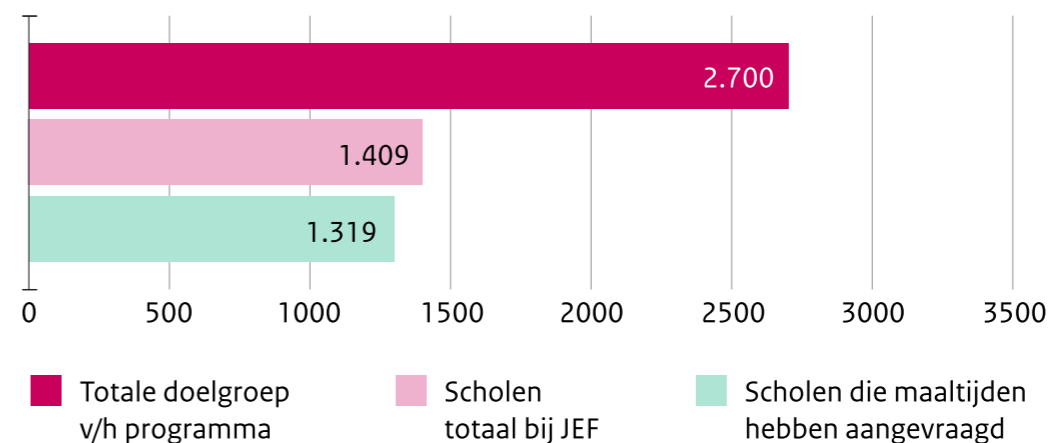
- Er zijn in totaal 692 basisscholen aangesloten.
- In totaal zijn er 629.170 kinderen bereikt met programma schoolmaaltijden.
- In 2023 hebben 270.297 leerlingen maaltijden ontvangen.

Aantal leerlingen bij JEF t.o.v. de totale doelgroep van het programma

- In 2023 hebben 1.208 scholen maaltijden verzorgd.

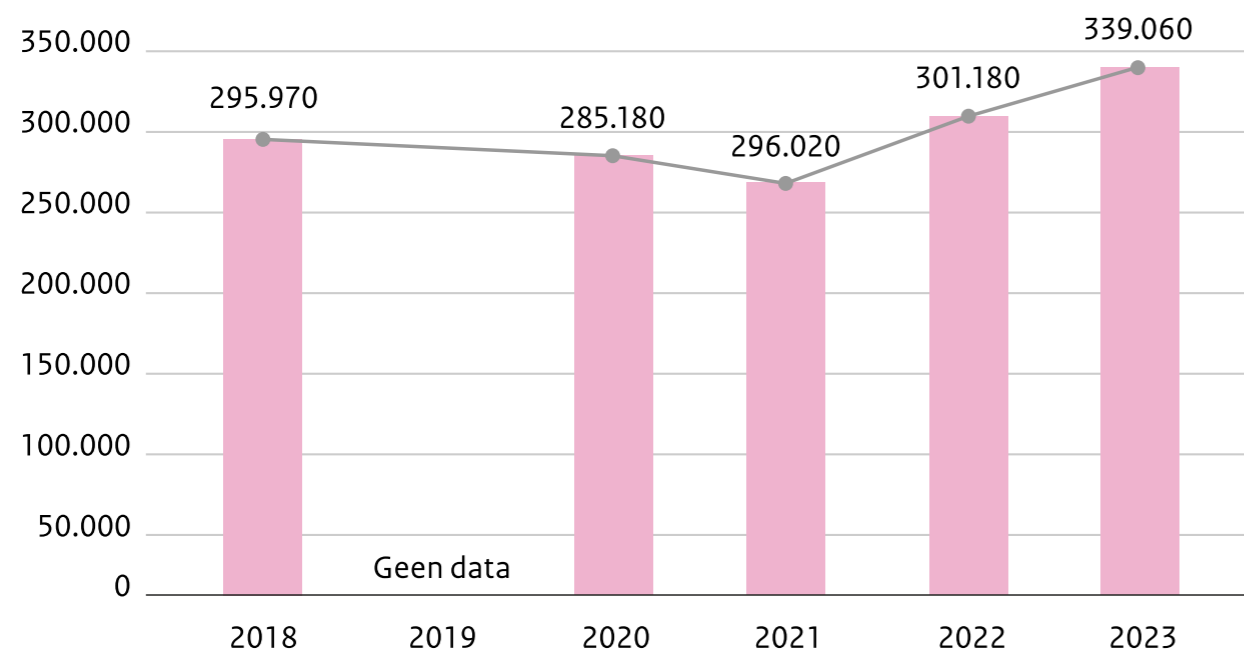
Aantal scholen bij JEF t.o.v. de totale doelgroep van het programma

Jongeren en schulden

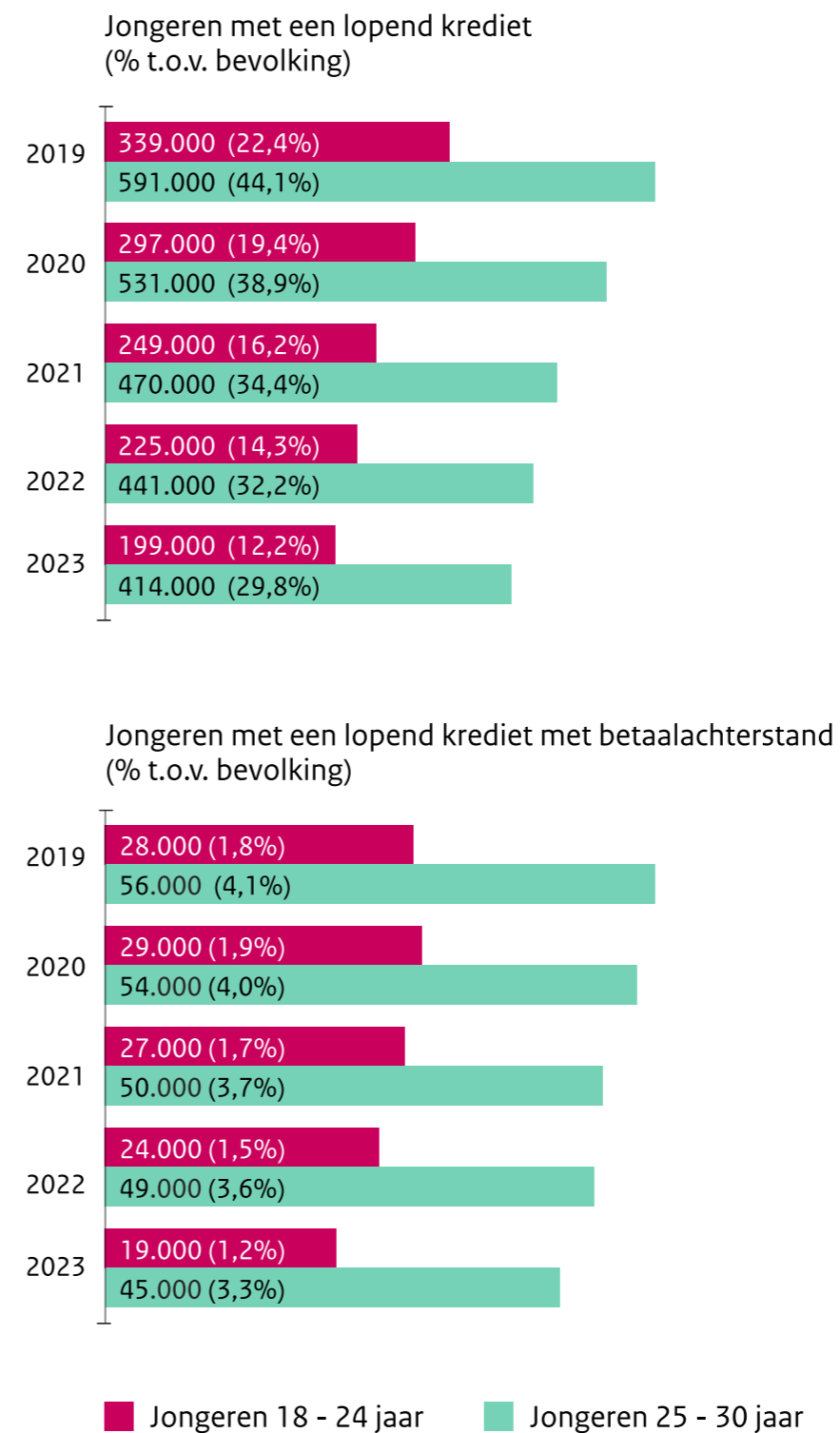
Uit het dashboard 'Schuldenproblematiek in beeld' van het CBS blijkt dat 3% van de jongeren tussen de 16 en 25 jaar geregistreerde problematische schulden hebben. Dat geldt voor 20,1% van de jongeren tussen de 25 en 35 jaar. Ook het Nibud concludeert in haar meest recente publicatie 'Gelzaken in de praktijk 2024' dat jongvolwassenen financieel kwetsbaar zijn. Zij ervaren weinig controle over hun financiële situatie, hebben vaker moeite om hun rekeningen te betalen en zijn vaak niet goed in staat om voldoende buffer op te bouwen om financiële tegenslagen op te vangen. Er zijn ongeveer 340.000 huishoudens met kinderen met problematische schulden.

Figuur 11: Aantal huishoudens met kinderen met problematische schulden

(Bron: CBS schuldenproblematiek in beeld)

Figuur 12: Jongeren met een lopend krediet

(Bron: BKR monitor 2023)

Monitor Voortgangsrapportage
Aanpak geldzorgen, armoede en schulden

Deze publicatie is een uitgave van:
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid
Postbus 90801 | 2509 LV Den Haag

© Ministerie van SZW | april 2024